

Становище

от

Доц. д-р Венелин Шурелов

преподавател

в Национална художествена академия, София

относно дисертационен труд

за присъждане на образователната и научна степен

Доктор

по научна специалност

„Изкуствознание и изобразителни изкуства“

Автор:

Генади Иванов Гатев

Тема:

**„ТРАНСФОРМАЦИИ НА ФОТОГРАФИЯТА В КРАЯ НА ХХ И НАЧАЛОТО НА ХХІ
ВЕК И ТЕХНИТЕ РЕФЛЕКСИИ ВЪВ ВИЗУАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ И ПРАКТИКИ В
СЪВРЕМЕННОТО ИЗКУСТВО“**

Научен ръководител:

проф. д. изк. Свилен Стефанов

София, 2023

1. Данни за процедурата

Дисертационният труд напълно отговаря на Закона за РАСРБ и прилагането му във НХА. През периода на осъществяване на дисертацията няма допуснати нарушения. Представените материали и документи от Генади Иванов Гатев отговарят на необходимите изисквания. Посочените шест публикации по темата са референтни на дисертацията. Спазени са всички срокове. Докторантът демонстрира сериозни компетенции и мотивация в процеса на създаване на дисертацията.

2. Характеристика на дисертационния труд

Обемът на дисертацията включва общо 297 страници. Структурата на дисертацията съдържа увод, изложение в четири глави и заключение. Библиографията обхваща 130 цитирани източници, от които 16 на кирилица, 114 на латиница и 49 електронни издания. В приложение от 170 страници са представени фотографски изображения.

В увода са включени предмета, целите и задачите на настоящето изследване, както и методологията, приносите, значимостта и актуалността му. Авторът разгръща детайлно изследването си в следните глави: Глава I „Исторически предпоставки за възникването и развитието на фотографията. Нейните възможности като медия и налагането и като изразно средство“, Глава II „Теоретични предпоставки за трансформацията на фотографията като съвременно изкуство“, Глава III „Хегемония на фотографията в края на 20 в. Фотографията като съвременно изкуство“, Глава IV „Фотографията след фотографията. Ролята на фотографското изображение за изменение на средата“. В отделна част озаглавена „Изводи и приноси на дисертационния труд“ са представени под формата на обобщение и заключения основните постижения на дисертацията.

На разположение на академичната общност е едно изчерпателно проучване, което представлява опит за цялостно и систематизирано изследване на ролята на фотографията в съвременното изкуство. Дисертацията детайлно проследява етапите на възникване, развитие и влиянието на фотографията през редица исторически и теоретически предпоставки. Генади Гатев изминава дълъг път, запознавайки ни с ранната история на фотографията и сложната, криволичеца траектория на нейното установяване като равностойна на всички други художествена практика. Акцентът несъмнено е в тоталното и присъствие, проникнало във всички други форми на изкуство по един или друг начин. Друго важно обстоятелство, оказало съществено влияние при разработването на конкретната тема е личната ангажираност на автора в изследваните процеси, като автор, теоретик и преподавател. Генади Гатев аргументира изложението си с изключително богата фактологична прецизност. Дисертацията има почти енциклопедичен характер в свръх задачата да обхване огромния масив от автори, произведения, тенденции. Обемът на труда е показателен за амбициозния подход към темата.

Дисертацията прави впечатление с известно абсолютизиране на ролята на фотографията. Според Генади Гатев: „В последните десетилетия както никога досега, фотографията се трансформира в медия, която изцяло промени състоянието и характера на съвременния свят на изкуството. Фотографското изображение се оказва определящо за съвременните визуални практики, а концептуалната фотография радикално промени разбирането за границите и на самата медия.“

С подобна увереност може да се каже същото за компютърно-генерираните изображения, видео технологиите, интернет, генеративните алгоритми с машинно

самообучение, сканиращите и принтиращи устройства, както и един куп влияния свързани с научни, технологични, интелектуални, социални и политически фактори. Като всяка форма на изкуство с технически произход са необходими време, условия, автори и обстоятелства, които да го валидират в една силно конкурентна и консервативна среда. Дебатът по отношение на това дали фотографията е изкуство е подобен на този, дали всеки текст е литература, дали всеки видео филм е видео арт или дали всяка линия е рисунка. Освен това считам, че след появата на концептуалното изкуство всички медии (технически средства) са или вторични спрямо авторската идея или представляват смисъл сам по себе си. Фотографията е една от възможностите в постоянно разширяващия се арсенал от медии и Генади Гатев ни дава огромен набор от аргументи в полза на нейната легитимацията. Особено значимо е изследването доказващо недвусмислено утвърждаването на медията отвъд медията, трансформацията на едно техническо средство в комплексен комуникационен инструмент и съществен компонент в една кросмедийна среда.

По отношение на структурирането на дисертацията бих отбелязал доминиращата фактологичност в трите глави, за сметка на аналитичността и връзките между отделните примери. Липсва ми по-многопластов подход в изграждането на авторски тези и тяхното аргументиране. Намирам четвърта глава за непропорционална спрямо останалите три и логично свързана с едно неизчерпателно заключение, каквото е представено под формата на „Изводи и приноси на дисертационния труд“.

3. Основни приноси на дисертационния труд:

Дисертационния труд безспорно изгражда обширен научен материал и изследва значима теоретична проблематика. Докторантът вниква в теоретичният и професионален свят на фотографията и ни представя мащабна колекция от примери. Трудът е приносен в изграждането на съдържателен хронотоп, особено значим в очертаването на последната фаза на съвременността. Представени са водещи съвременни автори, които преосмислят идеята и възможностите на фотографията като форма на съвременно изкуство. Дисертацията предоставя достатъчно информация за бъдещи изследователски проекти.

4. Заключение:

Намирам Генади Гатев за задълбочен и ерудиран професионалист. Той е интегрирал широките си познания в амбициозен, тематично и структурно сложен проект. Положил е огромен обем работа. Дисертацията е изчерпателна и представя широк списък от автори и примери. Натрупаният опит на автора се прехвърля в един зрял и осмислен изследователски труд.

В заключение, препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на докторанта **Генади Иванов Гатев** по професионално направление 8.2. „Изкуствознание и изобразително изкуство“.

Доц. д-р Венелин Шурелов
София, 24. 05. 2023

